

Hamas vreest de volmaakt rode koe

Posted on 17 augustus 2024 by Bart Jan Spruyt

Op de achtergrond van de oorlog tussen Israël en Hamas speelt een oud verhaal een bepalende rol. Iets met een rode koe, de bouw van de derde Tempel en de terugkeer van de Messias. Wie dat verhaal kent, begrijpt waarom het orthodoxe deel van Netanyahu's regeringscoalitie eruit dreigt te stappen als het tot een deal met Hamas komt.

Alle ogen zijn dezer dagen gericht op Doha, waar delegaties van Israël, de Verenigde Staten, Egypte en Qatar opnieuw rond een tafel schuiven om tot afspraken te komen over een staakt-het-vuren en de bevrijding van de gegijzelden. Het voeren van onderhandelingen, het maken van afspraken – het lijkt een rationeel proces, gebaseerd op belangen en toegankelijke argumenten. Maar in de internationale politiek spelen ook irrationele angsten en verlangens een bepalende rol. In de strijd om Jeruzalem gaat het om de gevolgen van de zoektocht naar een volmaakte rode vaars.

Op 14 januari gaf Hamas een video uit, waarin deze terroristische organisatie het grote excuus aanvoerde voor de pogrom van 7 oktober 2023, waarbij 1200 Joden werden vermoord en 230 Joden in gijzeling werden genomen. Dat excuus was dat

Israël bezig was rode koeien het land binnen te brengen. Blijkbaar ging van deze import van de edele viervoeters – Red Angus, uit Texas – zoveel dreiging uit dat de slachting van vorig jaar een soort preventieve daad was.

Een oude geschiedenis

De logica achter deze argumentatie ligt niet direct voor de hand, zeker niet voor moderne, westerse mensen, die seculier zijn en in toenemende mate religieus analfabeet. Toch zouden we beter moeten weten. Hoezeer geschiedenis en religie, en vooral ook de vaak irrationele combinatie van deze twee, het heden blijven beïnvloeden, weten we bijvoorbeeld uit troebelen op de Balkan. De duistere herinnering aan een middeleeuwse veldslag, de slag op het Merelveld van 15 juni 1389, speelde een rol bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog: de befaamde aanslag door Gavrilo Prinzip op aartshertog Frans Ferdinand had (volgens de Juliaanse kalender althans) op die datum plaats, en was een Servische actie tegen onderdrukking, door de Ottomanen in de Middeleeuwen, door de Habsburgers in 1914. En de herinnering aan die middeleeuwse veldslag was ook een factor van betekenis in de oorlogen na het uiteenvallen van Joegoslavië.

De combinatie van geloof en een ver verleden inspireert ook Vladimir Poetin bij zijn buitenlandse politiek. Op grond van de ideeën van de getroebleerde zoon van de dichteres Anna Achmatova, Lev Goemiljov, koestert Poetin de droom van een op een geïdealiseerd verleden gebaseerde 'heilige Russische natie' dat alle Slavische volkeren verenigt.

Wat in Israël speelt, in het conflict met Hamas, is eveneens een oude geschiedenis, een duizenden jaren oude tekst uit het boek dat de Joden Torah noemen en christenen het Oude Testament. In het negentiende hoofdstuk van het Bijbelboek Numeri (Bemidbar), een van de vijf boeken van Mozes, staat een voorschrift over de rode koe (parah adoemmah), die 'volkomen' moet zijn, zonder enig gebrek en geen juk heeft gedragen. Die geheel gave, rode koe moet buiten de legerplaats (het kamp) worden geslacht en verbrand en de as moet met water worden aangelengd. Deze mengeling van as en water moet als 'reinigingswater' dienen om mensen te 'ontzondigen' die met een dood lichaam in aanraking zijn geweest. Alleen dan konden zij het huis van God – de tabernakel of (later) de tempel – betreden.

In de christelijke traditie is dit verhaal over de rode koe gelezen als een voorafschaduwing van Christus (zie de brief aan de Hebreeën, hoofdstuk 9, vers

13), maar in de Joodse traditie (vastgelegd in de Mishnah Parah) is de interpretatie natuurlijk anders. Volgens de Joodse overlevering zijn er in de geschiedenis negen van zulke volmaakte rode koeien geweest. Orthodoxe Joden zien uit naar de komst van de tiende. De volkomenheid van het beest bestaat onder meer hierin dat de vacht uitsluitend uit rood haar bestaat. Eén haartje van een andere kleur is genoeg voor de conclusie dat de koe niet volmaakt is en dus niet de beloofde tiende koe.

Sleutel tot de toekomst

Er zijn speciale fokprogramma's voor deze dieren op speciale kibboetsen. In 1996 dacht men dat de koe er was, maar Melody (de naam van het beest) verloor haar rossige vacht – ongetwijfeld tot opluchting van de redactie van *Ha'aretz*, die schreef dat het beter was geweest om Melody dood te schieten. In 2002 dacht men opnieuw dat het zo ver was, maar de kosjer-verklaring van de rabbijnen moest toen al na zeven maanden weer worden ingetrokken. De zoektocht blijft in volle gang, onder andere dus door het importeren van Red Agnus-koeien uit Texas.

Waarom wordt er zo naar deze tiende rode koe uitgezien? En waarom schreef *Ha'aretz* dat dat beest, als het komt, beter kan worden doodgeschoten?

Volgens het orthodox-Joodse geloof is de rode koe de sleutel tot de toekomst. Als die koe er zal zijn, als zij zal zijn geslacht en verbrand (op de Olijfberg), als haar as en het restant van de as van de vorige, negende rode koe (waarschijnlijk verborgen in de Tempelberg) vermengd zal zijn met het levende water uit de vijver van Siloam of de Gihonbron, zal men over het reinigingswater beschikken waarmee de Tempelberg kan worden ontzondigd.

En als dat zal zijn gebeurd, kan de Tempel (de derde, na die van Salomo en Herodes) worden gebouwd. En dan zal ook de Messias komen. Alles is al in gereedheid gebracht. Zeven genootschappen, verenigd in The United Association of Movements for the Holy Temple, zijn bezig om de dienst in de Tempel te herstellen. Er is op de Olijfberg (net buiten Jeruzalem, direct tegenover de Tempelberg) een altaar om de koe te slachten (Miphkad). De toegang tot de Tempelberg is al gerestaureerd. De priesterklederen zijn geweven, de gouden Menorah (in 70 na Christus, bij de verwoesting van Jeruzalem en de Tweede Tempel, door de Romeinen afgevoerd) is door een Joodse goudsmid uit Los Angeles exact gekopieerd.

Nu staat er tussen deze oude droom en de daad van de wederopbouw van de Tempel een probleempje in de weg. Op de Tempelberg, nu Haram al-Sjarief geheten, staan nu immers twee islamitische heiligdommen: de gouden Rotskoepel en de Al Aksa-moskee. Jeruzalem is in 638 door de moslims veroverd en is sindsdien de derde heilige plaats voor hen. Na de oorlog van 1967, toen Israël Oost-Jeruzalem, inclusief de Tempelberg, heroverde, bepaalde generaal Moshe Dayan dat het bestuur van de berg in islamitische handen moest blijven, de Waqf, de hoogste moslimraad. Alleen de Klaagmuur werd voor de Joden vrij toegankelijk.

De charidim, de orthodoxe Joden, stemden in met deze regeling. Zolang de derde Tempel niet kan worden herbouwd, moet worden voorkomen dat de berg door bedevaartgangers wordt ontheiligd. Maar als de Tempel wél kan worden herbouwd, na de vondst van de tiende rode koe, wordt alles natuurlijk anders. Dan moeten Rotskoepel en Al-Aksamoskee plaatsmaken voor de Derde Tempel.

Beslissende uren en dagen

Dat is een scenario dat de moslims natuurlijk willen voorkomen. Vandaar dus ook dat *Ha'aretz* schreef (daarmee de gevoelens vertolkend van een meer gematigde meerderheid van de Israëlische bevolking) dat het potentiële gevaar van een volmaakt rode koe groter is dan de 'destructieve eigenschappen van een terroristenbom'. Vandaar (mede?) de preventieve actie van 7 oktober 2023. Omdat moslims ergens diep van binnen, onuitgesproken, bang zijn voor de komst van de Joodse Messias? Ooit (in 1530) hebben zij de toegang tot de Gouden Poort, waardoor die Messias Jeruzalem zou betreden, met graven gebarricadeerd en de Gouden Poort zelf dichtgemetseld. Of omdat zij weten dat de charidim deel uitmaken van de regering-Netanyahu en zich na de vondst van de tiende, rode koe wel eens voor een politiek en militair vervolg op die vondst zullen kunnen gaan inzetten?

We weten het niet. We weten wel dat de politieke tak van de charidim uit de regering van Netanyahu dreigt te stappen als hij een akkoord met Hamas sluit. En we weten ook wat er door de hoofden gaat van de leden van de Hamas-delegatie die nu met de Israëlische delegatie in Doha aan tafel zit. Voor hen is deze oorlog de Al-Aksa-zondvloed, een oorlog dus ter verdediging van de Tempelberg. 'De komende uren en dagen zullen de toekomst van het Midden-Oosten bepalen', zei de Britse minister David Lammy.

Bart Jan Spruyt *is historicus en journalist. Zijn columns over politiek en samenleving verschijnen iedere zaterdag in Wynia's Week.*

Wynia's Week *verschijnt altijd, twee keer per week.* **Het zijn de donateurs die dat mogelijk maken.** *Nog geen donateur? Kijk* ***HIER****. Hartelijk dank!*